

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.

Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.

Oglasi: enostopna mm vrsta
enkrat 50 para, večkrat popus

JUGOSLAVIJA

Licealna knjižnica

Pavšalni franko.

Ljubljana.

Uredništvo:

Wolfova ulica 1/A. Telefon 360

Uprava:

Marijin trg 8. Telefon 44

Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanjem je priložiti znam
za odgovor.

Demisija vlade odgodena za par dni.

VLADA ODGODILA DEMISIJO, DOKLER SE O TEM NE ODLUČIJO
POLITIČNI KLUBI. NARODNA SKUPŠČINA SE SESTANE DNE
20. OKTOBRA. NAŠA OFICIJELNA UDELEŽBA PRI PROSLAVI ČE-
ŠKEGA NARODNEGA PRAZNIKA.

Beograd, 3. okt. (Izv.) »Tribuna« poroča: Pri seji ministrskega sveta, ki je trajala do 1 popoldne, so razpravljali o političnem položaju, ki je jako neugoden in pomenja, da se današnji kabinet ne more vzdržati. Vse stranke so se strinjale v tem, da je najboljši izhod iz današnje situacije vendar le ostavka Pašičevega kabineta. Pri vsem tem pa je ministrski svet sklenil, da odgodi svoj sklep glede demisije do jutri. V demokratičnih krogih prevladuje želja, naj se pred izročitvijo ostavke povzamejo o tem politični klubi. Vlada je že preje sklenila, da skliče narodno skupščino na 20. oktober. Dalje je pri tej seji ministrskega sveta sklenjeno, da se v imenu jugoslovanske vlade udeležijo proslave, osvoboditve in ujedinitvenega češkoslovaškega naroda in ustanovitve češkoslovaške vlade mini-

stri Miladinović, dr. Kumanudi, Pucej in Omerović. Povodom proslave zmage na Kumanovem se vzpostavi patriarhat v Peči. Kar se tiče uradniškega zakona je vlada sklenila tozadevni predlog čimprej predložiti narodni skupščini, da ga odobri. Vlada vstraja na svoji redakciji. Koncem seje je prometni minister Stanić poročal o železniški nesreči pri Pečeljevcu, kjer je bilo 12 mrtvih, 23 težko in 22 oseb lahko ranjenih.

Beograd, 3. okt. (Izv.) Včeraj so se demokratiški poslanci sestali h konferenci. Konferenco so se udeležili ministri Timotijević, Pribičević, dr. Krstelj in dr. Kumanudi. Dr. Žerjav in Rafajlović nista bila prisotna. Ministri so pri tej konferenci sklenili podati ostavko in sklicati narodno skupščino.

SESTANEK MED SCHANZERJEM IN BENEŠEM RADI POLITIKE V SREDNJI EVROPI.

Praga, 3. oktobra. (Izv.) Češkoslovaški ministrski predsednik se pred svojim odhodom iz Zeneve dogovoril z italijanskim ministrom zunanjih poslov Schanzerjem glede sestanka, ki se bo prejkone vršil dne 9. t. m. v Benetkah, kamor odpotuje dr. Beneš v prihodnjih dneh. Državnika se bosta na tej konferenci bavila z vprašanjem Avstrije in politike v Srednji Evropi.

KOMUNISTIČNO GIBANJE V BEOGRADU.

Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Dne 1. oktobra bi se imela vršiti skupščina komunistične omladine, in sicer kot protest proti nastopanju nacionalistične omladine. Vendar je bila skupščina odpovedana. Pač pa se je vršilo zborovanje uradnikov in invalidov, na katerem pa so govorili samo o draginji. Ker je zborovanje pokazalo komunistične tendence, uradniki niso glasovali za resolucijo. Tudi komunistične manifestacije ki so bile uprizorjene tistega dne, niso uspele.

JESENSKO ZASEDANJE ZAGREBSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Zagreb, 3. oktobra. (Izv.) Danes dopoldne se je sestal avtonomni občinski svet k svoji prvi seji v jesenskem zasedanju, da se posvetuje o dnevnem redu seje občinskega sveta. Na dnevnem redu se nahaja tudi dopis vlade, v katerem ta ne jemlje na znanje odstopa občinskih svetnikov dr. Košutiča, Radića in dr. Šurmina ter ne odobrava razpisa nadomestnih volitev.

IZGREDI V DALMACIJI IN ZEMLJORADNIŠKA STRANKA.

Beograd, 3. okt. (Izv.) Danes dopoldne je imel glavni odbor zemljoradniške stranke svojo sejo, ki je bila sklicana radi izgrediv v Dalmaciji, kateri so se vršili radi nepravilnega postopanja pri izvrševanju agrarne reforme. Glavni odbor stranke je sklenil resolucijo, v kateri zahteva od vlade, da se še pred sestankom narodne skupščine odpravi naredba z dne 4. septembra. V nasprotnem slučaju stopi zemljoradniška stranka v najostrejšo opozicijo proti vladi.

PREDSTOJEČA RAZMEJITEV IN IZPRAZNITEV TRETJE DALMATINSKE CONE.

Beograd, 3. okt. (Izv.) Ker se bliža čas za izpraznitev tretje dalmatinske cone in so tudi že izvršene vse priprave za ta korak, sta včeraj razpravljala pomočnik zunanjega ministra Ljuba Nešić in načelnik razmejitvene komisije v Dalmaciji general Milojević o stališču jugoslovanske razmejitvene komisije. Polnomočni minister Ljuba Nešić je dal generalu Milojeviću najobširnejša pooblastila, katerih naj se poslužijo pri razmejitvi. General Milojević se v najkrajšem času sestane z italijanskim generalom, ki bo vodil italijansko razmejitveno komisijo.

VOJNI MINISTER V AVDIJENCI.

Beograd, 3. okt. (Izv.) Danes opoldne je kralj Aleksander sprejel v avdijenci vojnega ministra Vasića, kateri mu je poročal o stanju naše vojske in o njenih potrebah.

Borzna poročila.

Curih, 3. oktobra. Berlin 0.29, Newyork 536, London 23.56, Pariz 40.60, Milan 22.85, Praga 16.50, Budimpešta 0.215 Zagreb 1.825, Bukarešta 3.20, Varšava 0.06, Dunaj 0.0075, avstrijske krome 0.00875.

Berlin, 3. oktobra. Dunaj 2.605, Budimpešta 73.90, Milan 8039.90, Praga 5942.55, Pariz 14.307.05, London 7969.65 Newyork 1885.14, Curih 35.215.90.

Praga, 3. oktobra. Dunaj 0.04125, Berlin 1.61, Rim 133.75, avstrijske krome 0.04125, italijanske lire 132.75, Budimpešta 1.225, Pariz 258.75, London 138.50, Newyork 31.10, Curih 563.50.

Zagreb, 3. oktobra. (Izv.) Dunaj 0.0845—0.0895, Berlin 3.51—3.81, Budimpešta 2.45—2.75, Bukarešta 42.25—43.75, Italija 271—275, London 278.90—283.90, Newyork 63.50—64.50, Pariz 482.50—487.50, Praga 196.50—199.50, Švica 1190—1200, Varšava 0.90—1. Valute: dolarji 62—0, avstrijske krome 0.0815—0.0915, češkoslovaške krome 193.50—196.50, angleški funti 275.40—0, francoski franki 4747.50—842.50, madžarske krome 0—2.75, nemške marke 3.75—0, romunski lei 39.50—42.50, italijanske lire 267—271.

Politični klubi določijo smer nove vlade.

SPLOŠNO ZADOVOLJSTVO V RADIKALNI IN DEMOKRATSKI STRANKI Z DANAŠNJIM VODSTVOM DRŽAVNE POLITIKE.

Beograd, 3. oktobra. (Izv.) »Politika« poroča: Predsednik ministrskega sveta Nikola Pašić je včeraj izjavil svojim ministrskim tovarišem, da bi bilo zelo neumestno, ako bi stopila koalicijska vlada pred narodno skupščino, preden se sedanji položaj ne pojasni. Tudi v demokratiški in radikalni stranki je opažati struje, ki ne strinjajo z nazori današnje vlade glede vodstva dr-

žavne politike. Po konferenci javnih delavcev v Zagrebu in po kongresu radikalne stranke v Somborju, kjer so se čuli govori o potrebi, da se ustava revidira, meni Nikola Pašić, da koalicijski kabinet toliko časa ne more prevzeti vodstva državne politike v svoje roke, dokler se politični klubi vladne večine ne izjavijo, kakošno politiko odobravajo.

Orientska kriza se razvija proti miru.

TURCIJA USTAVILA VOJAŠKE AKCIJE NA VSEH FRONTAH. TRAKIJO ZASEDEJO ZAVEZNIŠKE KOMISIJE.

Pariz, 3. oktobra. (Izv.) »Matin« poroča iz Londona: Zadnje vesti iz Carigrada se glase, da so turške čete izbrznelo angleško cono na ozemlju okoli Čanaka, tako da so turške in angleške čete popolnoma ločene. Mustafa Kemal paša je prejel pooblastilo, da ustavi vojaške akcije na vseh frontah.

Pariz, 3. oktobra. (Izv.) Kakor poročajo listi, se predkonferenca v Mudaniji udeležijo za Francijo general Charelin za Anglijo general Harrington in za Italijo general Monte Belli. Konferenca je bila otvorjena danes. Na njej so govorili antantni zastopniki o različnih točkah Trakije, ki naj jih zasedejo zavezniške vojaške misije.

London, 3. okt. (Izv.) Kakor poroča »Westminster Gazette«, vlada v vsej angleški javnosti veliko razburjenje radi stroškov, katere je imela Anglija doslej vsled svojega nastopa na bližnjem vzhodu. Doselej znašajo ti stroški že nad dvajset milijonov funtov šterlingov. Ako bi se pustila Anglija v kake sovražnosti v orientu, bi bilo to za njene finance naravnost katastrofalno.

ZEDINJENE DRŽAVE ODKLONILE SO DELOVANJE NA BLIŽNJEM VZHODU.

Washington, 3. oktobra. (Izv.) Antanta je skušala zedinjene države ame-

riške pregovoriti, da bi pri sporu na bližnjem vzhodu vojaško posredovale, toda zaman. Visoka politična oseba v Zedinjenih državah se je izrazila, da je moralni vpliv najboljšje sredstvo, s katerim razpolaga Amerika in s katerim bi pripomogla do mirne rešitve tega vprašanja. Ameriško ljudstvo bi bilo proti vsakršnemu pošiljanju ameriških čet v Evropo. Amerika se bo omejila na to, da bo tudi nadalje ščitila lastne interese.

»SAMOUPRAVA« PROTI ORIENTSKIM PUSTOLOVŠČINAM NAŠE DRŽAVE.

Beograd, 3. okt. (Izv.) Vladi prijazno glasilo »Samouprava« odločno nastopa za to, naj vlada nadaljuje miroljubno politiko in naj se ne spušča v pustolovščine. Jugoslavija naj pač pazljivo zasleduje dogodke na bližnjem vzhodu, ni pa nikakega povoda, da bi nastopila z oboroženo silo, ker v toliko njeni interesi niso ogroženi. Začeti sedaj vojno bi pomenilo, staviti vse na eno kocko. Mala Srbija je kaj takega sicer večkrat napravila, sedaj pa so drugi časi in druge razmere. Treba je gledati na celoto države, ki jo je treba na vsak način ohraniti. Današnji položaj v Evropi je tak, da bi se mogla v 24 urah zopet izpremeniti v krvavo bojno polje.

Mala antanta brez zastopnika v društvu narodov.

UČITNA INTRIGA NEPRIJATELJEV MALE ANTANTE V DRUŠTVU NARODOV.

Zeneva, 3. oktobra. (Izv.) Ze pred dopolnilno volitvijo v odbor društva narodov se je govorilo, da bo v odbor brezdvoma izvoljen tudi zastopnik male antante. Nenadoma pa je zapretila Kitajska, da izstopi iz društva narodov, ako ne dobi svojega zastopnika v odbo-

ru. Dasi je Francija nastopila z vsem svojim vplivom za zastopnika male antante, ta akcija ni uspela, ker so nastopili proti njej angleški dominiji, baltske in skandinavske države in drugi neprijatelji.

RUMUNSKO - JUGOSLOVANSKA KONFERENCA O CERKVENIH IN KULTURNIH VPRAŠANJH BANATA.

Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Danes dopoldne so se sestali v dvorani Castniške kazine jugoslovanski in rumunski delegati, da rešijo cerkvena in kulturna vprašanja v Banatu. Konferenca je otvoril jugoslovanski minister zunanjih poslov dr. Momčilo Ninčić. Konferenca je sklenila naj se uvede v vprašanju šol načelo reciprocitete. Dalje so na konferenci govorili o vprašanju samostanskega imetja.

STAVKA AVSTRIJSKEGA UČITELJSTVA RADI NEZADOSTNIH PLAC.

Dunaj, 3. oktobra. (Izv.) Društvo učiteljev nadaljevalnih šol v Avstriji, ki je že spomladi vložilo pri ministrstvu prošnjo za primerno zvišanje plač, je priredilo pred par dnevi zborovanje, na katerem so učitelji ostro nastopili proti malomarnosti ministrstva. Z ozirom na tako postopanje ministrstva je zborovanje sprejelo resolucijo, da se letos ne začne pouk 4. oktobra, kakor ponavadi. Zvezni minister Kraft namerava sedaj stopiti v osebne stike z učitelji in se z njimi pogajati glede plač.

Iz oči v oči.

Vak dlaku menja, a čudi nikad ne.
(Jugoslovanska prislovica.)

Sedanji režim se ruši! Vlada je zopet enkrat v krizi.

Ta kriza seveda ne datira od danes. Vleče se že, odkar so sklenili radikali koalicio z demokrati. Seveda je bila ta kriza za široo javnost vedno več ali manj prikrita, ker vse režimsko časopisje jo je skrbno skrivalo in zakrinkovalo. Kdor je verjel temu časopisju, ta je bil lahko prepričan, da je vladna koalicio skalnato-trdna. Pa kako bi moglo to časopisje tudi drugače govoriti? Od te radikalno-demokratske koalicio, ki je bila od vsega začetka veskoki gnila, se je ono ravno redilo in s sedanjim režimom bo izginito tudi časopisje, ki ga v svoji kupljivosti še danes zagovarja.

Toda to le za uvod. Pogledimo si sedaj to krizo, krizo, ki je sedaj akutno zopet izbruhnila, nekoliko poblizje!

Kot smo že zgoraj povedali, je bila ta kriza že od vsega početka sedanje vladne grupacije latentna. Vladna koalicio je se držala le vsled nenasitne požrešnosti — naj nam čitatelji oprostite ta nekoliko ostru izraz — sedanjih voditeljev naše države. Ti voditelji so zatajili vsa načela svojih strank in mnogokrat celo načela splošno-človečanskih svoboščin in pravice, samo da so ostali na »vlasti«. Moč, sila, nadvlada nad drugimi, pa bodisi najnasilnejša, to je še danes njihov edini cilj. Za vsako ceno ostati na krmilu — to njihovo geslo. Povdarjamo, da se v tem oziru ni ničesar izpremenilo, da so sedaj v krizi nahajajoči se vladodržci, režimski gospodje, še danes prav taki, če ne slabši, kot so bili takrat, ko so zasedli svoja mesta ob državnem krmilu. Saj je znana stara prislovica, da se tek veča z uživanjem.

Zato od današnje krize ne pričakujemo ničesar, če ne bo privedla do novih volitev. Zamenjate se bodo nekatere osebe, katere so preslabe same na sebi ali pa imajo preveč nasprotnikov, da bi se lahko obdržale na vodilnih državniških mestih. Na njihovo mesto pa bodo prišle druge, ki ne bodo boljše od sedanjih.

Presodimo možnosti za rešitev današnje krize. Kot prvo vidimo v zopetni poravnavi med radikali in demokrati. Najbrže bo do te poravnave tudi prišlo in z izjemo nekaterih majenkostnih osebnih sprememb bo ostalo vse pri starem. Mogoče pa je tudi, da do sporazuma ne pride, ker smatra gotova skupina radikalov sedanji trenutek kot najugodnejši zato, da strgajo vso državno moč nase in pozeño svoje rivale, demokratsko stranko, enkrat za vselej v zastuženi pokoj. Če bo zmogla v radikalni stranki ta skupina — in po radikalnem kongresu v Somboru to ni več neverjetno — potem bo prišlo ali takoj do vlade, ki bo imela edino nalogo, izpeljati nove volitve, ali pa bodo skušali radikali sami zavladati naši državi, nakar pa bo kralj, ki se po vesteh iz Beograda živo interesira za notranjopolitični položaj, težko pristal.

Mi se vladne krize v sedanjih časih, ko se na bližnjem vzhodu rešujejo vprašanja, ki so za našo državo življenjske važnosti in ki bi zahtevala popolne enotnosti v naši notranji politiki, ne veselimo. Toda sprejemamo jo na znanje v zavesti, da je ta vladna kriza nujen pogoj za izboljšanje razmer v naši državi. Če ne bo zopet dana ljudstvu beseda in sodba.

Režimsko časopisje vpije, da je krizo povzročila opozicija. Mi ta očitek mirno sprejmemo in smo ponosni nanj! Ker več, kakor vlada, nam je država. Pod sedanjim režimom pa propada država in ker so se našli v samih vladnih strankah ljudje, ki so opozorjeni po opoziciji, to uvideli, je prišlo do krize. In prišla bo kriza za krizo, dokler se smer naše notranje politike ne bo spremenila.

Režimski listi vpijejo, da se vsled krize ne bodo mogla takoj rešiti važna politična, gospodarska in socialna vprašanja. Tudi to priznamo. Toda: zakaj niso današnji režimci izvršili in uredili že vse vprašani? Ker jih niso hoteli ali ne zmogli. In hoteli bi jih ne, pa če bi še deset let obsedeli pri vladnih jastih. Če se danes oblačijo v ovčji kožuh, s tem ne bodo prevarali ljudstva, ki ve, da se za tem kožuhom skrivajo volkovi.

Kaj naj bo sedaj in kdo naj stopi na mesto sedanje vlade, natvno-zlobno vprašujejo režimski organi. Nikdo drug, kot narod sam. On naj dobi pri vseh besedah in on naj sodi, kdo da naj mu vlada! Nas te sodbe ni strah in ni nas strah svobodne besede svobodnega naroda. Oni pa, ki jih že danes daš strah pred to sodbo, so že obsojeni.

Pogledimo si iz oči v oči!

Naučno potovanje prečanskih visokih uradnikov v Južno Srbijo.

Beograd, 3. okt. (Izv.) »Pravda« poroča, da se narodna skupščina sestane dne 5. okt. ob 10. Na tej seji se bo prečital protokol zadnje seje ter različne prošnje in pritožbe. Na to napove predsednik narodne skupščine dr. Ribar ostavko vlade, ako bo ta danes že predložena. Danes so odpotovali v Južno Srbijo M. Lazarević, načelnik javnega varstva, dr. Milorad Ojurić, banski svetnik v Zagrebu, Franjo Urbani, policijski ravnatelj v Zagrebu, dr. Stevan Hadži, vladni tajnik v Zagrebu.

Niko Domenico, prvi državni pravdnik v Ljubljani, Fran Vončina, vladni svetnik v Ljubljani, Teodor Sporn, vladni svetnik v Ljubljani, dr. Murgel, okrožni predstojnik v Celju, dr. Fran Svetek, sekcijski načelnik, Dobanovački, veliki župan v Subotici, Laza Bugarski, veliki župan v Somboru in Milovan Jovanović, inspektor v ministrstvu notranjih poslov. Potovanje bo trajalo 12 dni in se vrši po inicijativi Hrvatov in Slovencev, ki hočejo spoznavati razmere v južnih ozemljih naše države.

Kolonizacija Avstrije.

ITALIJA ZAHTEVA ODLUČEN GLAS V KONTROLNI KOMISIJI NAD AVSTRIJO.

Rim, 3. okt. (Izv.) Ministrski svet je dovolil, da prevzame Italija 20 odstotkov posojila Avstriji, toda pod pogojem, da bo imela Italija v finančni kontroli nad Avstrijo odločevalno mesto. Kmalu pa se je Italija premislila in vložila pri društvu narodov načrt, ki na-

sprotuje Balfourjevemu predlogu. Italija zahteva, naj se finančna kontrola nad Avstrijo ne izvršuje le po posameznih kontrolorjih društva narodov, temveč po mednarodni komisiji, v kateri bi imela Italija predsedstvo in odločevalen glas.

KONGRES MEDNARODNIH DELAVSKIH TRANSPORTNIH ZVEZ.

Dunaj, 3. okt. (Izv.) Včeraj je bil na Dunaju otvoren kongres mednarodnih delavskih transportnih zvez. Davi so udeleženci kongresa, katerim so se pridružili tudi železničarji, priredili velike manifestacije, na katerih je nasto-

pilo več govornikov za delavske pravice. Hkrati se vrši na Dunaju zborovanje delavcev v stavbni stroki.

PREDSEDNIK NAR. SKUPŠČINE PRISPTEL V BEOGRAD.

Beograd, 3. okt. (Izv.) Predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar je danes dopoldne dospel v Beograd.

Herostratsko delo.

Znano je, da se je hotela Žerjav-Pribečičeva skupina polastiti na škodo slovenske šole in kulture naših srednjih šol, da zavlada nad mladino v cen rastičnem zmislu. Ustvarili so pojem »enotne srednje šole« ter dali načrt v presojo — višjemu šolskemu svetu! namesto edino merodajnemu činitelju profsorskemu društvu. Tam so bili uspeha sigurni, saj tvorijo višji šolski svet z malimi izjemami privrženci mladodemokratske klike. Tako se je zgodilo, da je načrt prodril celo z glasom voljenega »zastopnika« profesorjev ravatelja Voglarja. Posledica tega preglasovanja uvidevnejših činiteljev v višjem šolskem svetu je bila, da so zahtevali pododbori prof. dr. poimensko glasovanje članov, kar je pokopalo vladni načrt z ogromno večino glasov. S tem pa so se profesorji, ki mislijo z lastno glavo, sila zamerili režimovcem in višjemu šolskemu svetu, kar je povzročilo, da je klička 1. skrbila proračun za uk in prosveto v Sloveniji ter 2. imenovala člonega »zastopnika« profesorjev v v. š. s. s. za definitivnega ravatelja na ženskem učiteljskem v Mariboru. Na podlagi skrbnega proračuna je moral v. š. s. opustiti proučevanje prostih predmetov in črtati nekatere druge izdatke za šolsvo v škodo »nepokornih« profesorjev.

Zato je bilo sila zabavno čitati ta teden po mladodemokratskih glasilih ugovore proti opustitvi poučevanja prostih predmetov. Zgražata se »Jutro« in »Nova Doba«, »Tabor« pa bje na veliki boben in dolži javno g. pokrajinskega namestnika, da je on zakrivil »atentat na naše šolsvo«. Kako resno je mladim na prvotni šole in šolstva je po-

kazal dični mariborski »zastopnik« profesorjev v viš. šol. svetu, novopečeni g. ravnatelj g. Voglar, tajnik mladodemokratske stranke itd., ki se mu ni zdelo vredno udeležiti se tozadevne seje profsorskega društva v Mariboru dasi je bil obveščeni! Ne zavijajte oči, farizeji! Bajko o volku in lagnjetu, ki pljeta vodo, pozna pri nas že vsak otrok.

Za obubožane uradnike, oguljene in strgane, lačne in zadolžene »nema pare«. Navzlic temu se je našlo šest milijonov kron za Kokoschinegove hiše v Mariboru za neko utopistično pokrajinsko oblast, ki je ne želi v Sloveniji nikdo, razven par mladoliberalnih odvetnikov in še morda kak »štreberski« uradnik. Pa kaj, zato! Mladinovci hočejo postati slavni, po receptu »slavnega« Herostrata!

V Celju se ustanavlja upravno sodišče, brez dvoma prepotrebna oblast. »Slov. Narod« opozarja javnost ter svari nekdanje somišljenike pred upoštevanjem samoklikarskih kandidatov. Škoda papirja in črnila! Po dosedanjih izkušnjah ne pridejo v poštev za mesto ne zmožnost, ne značaj, ne kvalifikacija, temveč edinole strankarska pripadnost po izreku »velikega« mladoklikarskega voditelja: »Na vodilna mesta spadajo le naprednjaki. Naprednjak pa je v mojih očeh le demokrat (scil. mladinske struje).«

Zivljenje pa gre naprej svojo pot tudi v dobi mornarstva Herostratov ter bo prešlo prek njih iz pegorišča in razsula v lepše, bolj zdrave razmere. Kato.

deloma iz notranje, deloma iz zunanje-političnih razlogov ni mogel dati kronati za madžarskega kralja v predpisanim roku šestih mesecev, sporočajo legitimisti to dejstvo vladni in pripominjajo, da po njihove mnenju vsled tega pravice do prestola ne morejo biti omejene. Končno je prosil grof Apponyi ministra, naj to prijavo naznani ministru.

Gospodarstvo.

Narodni zbor na Brodu ob Kulpi.

Dne 1. oktobra t. l. se je vršilo na Brodu ob Kulpi veličastno manifestacijsko zborovanje za železnico Kočevje—Brod—Moravice. Zbralo se je nad 3000 mož — Hrvatov in Slovencev ter lepo število zastopnikov raznih gospodarskih, trgovskih in drugih pridobitnih organizacij; zlasti razveseljivo je dejstvo, da so se zborovanja udeležili tudi priznani strokovnjaki, tehniki in inženjeri, ki so se hoteli na lastne oči prepričati, ali je ta železnica poleg svoje nalgaže in najcenejše izvedljivosti ter pridobitnosti tudi ljudska volja in potreba. Videli so naše prirodno bogate kraje in odločnost ljudstva, ki noče odnehati od svoje zahteve po tej tako nujno potrebni železniški zvezi. Mimogrede omenjamo, da je o tej progji izšla v Tehniškem listu udruženja jugoslovanskih inženjerov in arhitekta strokovna razprava inženirja Gjorgje Pevca, ki je to ljudsko voljo tudi iz strokovnega stališča utemeljil in priznal. Veliko naradno zborovanje je poteklo veličastno. Zbor je otvoril poslanec Skuli, ki je predvsem naglašal, da je treba zavreči vsako strankarstvo v tem velevažnem vprašanju zveze Slovenije z morjem ter da naj odločuje samo stvarno dokazovanje in resnična ljudska volja. Železnico Kočevje—Brod Moravice se bo predvsem rešila kulpska in čabranska dolina, ki sta iz narodnostnega, gospodarskega in tujsko-prometnega stališča med najpomembnejšimi kraji slovenske dežele. Nastopil je tudi inženir dr. Musil ter razkazoval svoje, v vse podrobnosti izdelane načrte. Kakor so mogli poročevalci ugotoviti, je progja popolnoma iztrasirana ter bi bilo v velikem javnem interesu, da se obe konkurenčni progji obhodita po strokovni komisiji, pa naj nato komisija, upoštevajoč vse tehnične, narodno-gospodarske in nacionalne momente odloči kakorkoli. Govorili so še razni drugi govorniki, na kar je dr. Lačovic predlagal nastopne resolucije, ki so se sprejele enoglasno:

1. Zbor obžaluje, da se je tako važno vprašanje, kakor je zveza Slovenije z morjem, uzakoniло brez predhodnih in vsestranskih strokovnih preiskav in ugotovitev, mimojoč gospodarske organizacije in ljudske interese. Zbor zavrača odločno, da se je to eminentno življensko in gospodarsko vprašanje Slovenije rešilo tako površno na ulimat ene politične stranke, s čimer preti nevarnost, da se težko prisluzni novci davkoplačevalcev zabijejo v mrtvo podjetje. Zbor opozarja vladno in poslance, da tvorijo projekt čez Kočevje na Brod Moravice najkrajšo in po izreku strokovnjakov tudi najboljšo zvezo Slovenije ter njenega srca Ljubljane z morjem. Vsled tega zbor soglasno zahteva, da se oba projekta strokovno preiščeta ter da se na podlagi splošnih gospodarskih vidikov ugotovi definitivna zveza z morjem.
2. Zbor soglasno obžaluje, da vlada pokrajnam ob gornji Kulpi tako Slovenije kakor tudi Hrvatске ne posveča tiste gospodarske in prometne pozornosti, kakor jo ti kraji po svojih naravnih zakladih, vodnih silah ter industrijski in trgovski nadarjenem ljudstvu zaslužijo, vsled česar dobesedno gnijejo milijardne vrednosti lesa po njihovih gozdovih, vodne energije in podzemni zakladi na rudah pa spe neizkoriščani, do čim ljudstvo strada. Zbor soglasno poziva vladno in poslance, da posvetijo tem krajem tako v interesu države kot ljudstva potrebno pozornost, zlasti, da se ti naravno bogati kraji zvežejo po železnici s svetom.
3. Zbor se toplo spominja vseh mož, ki so z osebnimi žrtvami omogočili, da se je železniški projekt Kočevje—Brod Moravice v zornu iztrasiral ter še vsem iskreno zahvaljuje.

Z zbora se je poslal Nj. Vel. kralju Aleksandru še brzojavni pozdrav s pozvabilom, naj si ob prvem posetu Slovenije ogleda te naše lepe, do danes tako zanemarjene kraje. Brzojavilo se je tudi na predsednika Pašiča in železniškega ministra Staniča.

Prinašamo to poročilo o zboru v Moravicah, ker smo menja, da zaslužio tudi ti kraji Slovenije splošno pozornost in da bi bila morala vlada, predno uzakoni tako važno železniško progjo, vsekakor povprašati strokovne komisije za mnenje. Značilno pa je, da takih strokovnih ogledov na lcu mesta ni bilo in da je vlada v tem vprašanju pristala na navaden »politikum«.

strskemu predsedniku in vsem kompetentnim činiteljem. — Kakor doznava »Magyar Orszag« s pristojne strani, se ne nameravajo vladni krogi baviti s tem vprašanjem, ki ima zgolj načelni značaj. Prestolonasledstvo se je resilo z zakonom, na čigar stališče se je postavila vlada.

— Zborovanje proti desetletnemu stanju prometa. — Zveza industrijev sklicuje v sporazumu z ostalimi gospodarskimi korporacijami in organizacijami radi nevzdržnih razmer v železniško tovornem prometu, ki pretijo dovesti do popolnega zastoja tega prometa veliko manifestacijsko zborovanje, ki se vrši v petek, dne 6. okt. t. l. ob 10.15 predpoldne v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. Po dosedanjih dispozicijah pada o položaju podrobni referat tajnik zveze industrijev g. ing. Sušlje, na kar se vrši razprava. Zveza industrijev ob enem pripravlja resolucije, koje predloži zborovanju v sklepanje.

— Dobava vijakov. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje na dan 13. okt. t. l. ob 10. uri dopoldne ofertalno licitacijo glede dobave raznih vijakov. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobava strojnega olja, bencina, petroleja itd. Odločenje za mornarico v Zemunu razpisuje na dan 14. okt. t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalno licitacijo glede dobave strojnega olja, bencina, olja, konzistentne masti, plinovega olja, žveplene kisline, petroleja ter krp in volne za čiščenje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobava ovsa. Dne 12. okt. t. l. ob 10. uri dopoldne se vrši v intendanturi komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani druga ofertalna licitacija glede dobave 700.000 kg ovsa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Zabranjen uvoz govedi na Češko. Češkoslovaško poljedelsko ministristvo je brzojavno obvestilo našo državo, da je uvoz govedi iz Jugoslavije na Češko zabranjen. Izvzeta je živina za klanje. Vzrok je živinska kuga na par. ljih, ki se je pojavila v Jugoslaviji.

— Brzojavke za Turčijo se morajo sedaj pošiljati preko Italije in preko Romunije. Te brzojavke iz postaj Split, Sarajevo, Cetinje, Zagreb in Ljubljana se pošiljajo preko Italije, postaje direkcije Novi Sad in Beograd preko Romunije, a postaje direkcije Skoplja preko Soluna.

— Poprava naš. vagonov na Madžarskem. Listi prinašajo vest, da je ministristvo prometa ratificiralo dogovor o popravku 2000 tovornih vagonov, 500 potniških vagonov, 200 lokomotiv normalne in 100 lokomotiv ozke proge, katere izvršijo razne madžarske drž. in privatne tovarne lokomotiv in vagonov. One lokomotive in vagoni, ki so bile preje izročene v svrhu popravila, so že večji del izročeni naši kraljevini.

— Nov aparat. Te dni je v Novem Dvoru instaliral nov avtomatičen aparat za dajanje telefonskih zvez. To je prvi aparat te vrste, ki je donešen v našo kraljevino.

— Naročila blaga v inozemstvu po 2. sept. 1922. Za blago naročeno po 2. sept. se ne sme, dokler ne izide nov pravilnik za promet z devizami in valutami, izdajati odobrenja za nakup deviz ali za uvoz. Pričakuje se, da se v novem pravilniku spremenijo pogoji, ob katerih se bo smelo izdajati odobrenja ter da se tudi omeji blago, za katero se bodo smela izdajati. Če bi torej tudi bila naročila v tej prehodni dobi dovoljena, na bila priporočljiva, ker se ne ve, ali bo po novem pravilniku moči dobiti odobrenje za nje. Zategadelj se tvrdke opozarjajo, da v lastnem interesu opuste vsako naročilo blaga v inozemstvu in po drugem sept. že dana naročila stornirajo. Izjeme veljajo samo za neodložljive potrebe industrije; o tem odloča generalni inspektorat ministristva za finance, na katerega se je obračati po krajevno pristojnih deviznih odborih.

— Deležnja ministristva financ v Ljubljani objavila uradno: Finančni zakon za leto 1922-23, ki izide v Uradnem listu, vsebuje tudi nekatere nove odredbe o taksah. Zvišana je: taksa za družbene delnice ali akcije, ako se glase na ime firme, od 2 na 3%, ako se pa glase na prinosnika od 4 na 6%, od nominalne vrednosti (tar. post. 10 točka 3 lit. a in b taksne tarife); taksa za pregled in preizkušnje parnih kotlov (tar. post. 306) od 20 oziroma 40 dinarjev za 100 do 1.500 dinarjev progresivno po velikosti kurjine površine in vrsti presikave. Za pritožbe na Upravno sodišče se plača ista taksa, kakor za pritožbe na državni svet. Za pritožbe pro-

ti volitvam se plača taksa v vsakem slučaju samo enkrat ne glede na to, koliko oseb je podpisalo pritožbo. V primerih, v katerih se komisijko ugotovi, da je pripravljeno ob priliki kupa ali prodaje nepremičn. manjša vrednost, nego ona, ki je bila v onem času, pa je ta razlika večja od 2%, se kaznuje kupec in prodajalec — poleg kazni po zakonu o taksah tudi z globo od 1.000 do 50.000 dinarjev. V ostalem ostane zakon o taksah in pristojbina z njegovimi izpremembami in dopolnitvami v veljavi.

— Sadna razstava v Celju, ki je bila določena za 8. do 15. okt., se zaradi prekratkega roka odloži za 14. dni. Otvoritev razstave bo nepreklono v soboto 21. okt. t. l. trajala bo do vstetega 24. okt. Prijave se sprejemajo do 15. okt. Sadije in drugi predmeti, ki so namenjeni za razstavo morajo biti v Celju najkasneje do 18. okt. zvečer. — Prijave in sadije za razstavo naj se pošilja na naslov: Ožji odbor za sadno razstavo v Celju. Opozarjamo sadijarje, da se v čim obilnejšem številu udeležijo razstave, ki naj pokaže svetu kaj premore Slovenija zlasti z ozirom na lepo in trpežno zimsko sadije. — Posebna pomena bo razstava za večje sadne producente, ki imajo zlasti letos veliko sadija na prodaj. Razstavni odbor bo ukrenil vse potrebno, da privabi na razstavo tudi zunanje sadne trgovce in jim nudi priliko, da si ogledajo kakšno sadije lahko dobe pri nas, v kolikih množinah in da se prepričajo kako ga znano pripraviti za izvoz. V ostalem opozarjamo razstavljalce, da se kolikor mogoče ravnajo po programu, ki je bil objavljen v »Slov. Sadjarju« št. 7—8 in po drugih časopisih.

— Kruppova koncesijska pogodba z boljševiki. V Berlinu je vzbudila veliko senzacijo vest, da je odstopila tvrdka Krupp v Essenu od koncesijske pogodbe, ki jo je sklenila s Sovjeti, ki bodo vsled tega baje vložili proti Kruppu tožbo.

— Licenciranje bikov. V zmislu zakona o povzdigi reje goveje živine valjijo se oni posestniki, ki rede bika za plemstvo tujih krav in telic, da jih naznanijo mestnemu magistratu (Gospodarski urad) do 5. okt. 1922. Naznanjeni biki, katerih posestniki bivajo v mestnem okolišu ljubljanskem, se bodo na njihovem dvoru pregledavali dne 28. oktobra 1922 ter obdarovali oni, katerih biki bodo najboljši. K temu se pripominja, da se nelicencovani biki ne smejo spuščati za plemenitev tujih krav in telic in se bo vsak prestopke strogo kaznoval.

— Devize in valute za uvoz. Generalni inspektorat ministristva financ je brzojavno obvestil devizne odbore pri Narodni banki, da izide novi pravilnik za promet z devizami in valutami v nekaj dneh. Dotlej smejo devizni odbori izdajati odobrenja edinole za dokazana dospela plačila za robo naročeno pred drugim septembrom. Devize za poznejše naročeno blago se ne morejo nikomur dovoliti, samo primere neodložne potrebe industrije za vzdrževanja dela bodo odbori odstopali v reševanje generalnemu inspektoratu.

— Tečaj novosedske produktne borze dne 30. sept. (za sto kilogramov v dinarjih): pšenica, bačka 375, sremška 380, ječmen, bački 340, sremški 345, oves, bački 285, sremški 290, koruza bačka 325, sremška 330, fižol beli novi 350, pisan novi 340, moka št. 0.570, za kuhno 545, št. 6.490, pšenični otrobi (bački) 190, (srbski) 185, zelje v glavah 125, orehi 650, rdeča čebula 300.

— Češkoslovaška inozemska trgovina v mesecu juliju. Kakor se da posneti iz statističnega urada, se je v imenovanem mesecu izvozilo iz Češke za 7.515.845 centov več kakor uvozilo, v dobi od januarja pa do julija se je za 37.191.752 centov več izvozilo kakor pa uvozilo.

— Novi železni rudniki na Češkem. »Hlasy z Posazavi« poročajo, da je naletel neki vrtnar v Pohledu pri Nemškem brodu na izborno železno rudoko je kopal na vrtu za zelenjavo par metrov globoko jama.

Odpuščanje novonastavljenega učiteljskega osobja.

Nesposobnost, nemarnost in brezvestnost sedanjega režima je danes jasna vsakemu mislečemu človeku. Zopet nov dokaz za te lepe lastnosti, na katerih boleda sedanji režim in po njegovih krivdi vse naše javno življenje, je prišel zadnji teden.

Najpreje so se pojavile vesti — takole pod roko — da bo vse na novo nastavljeno učiteljsko osobje zopet odpuščeno, ker ni dana za izplačevanje njegovih plač »bidžetarna mogućnost«. Hitro nato pa se je vest ne samo potrdila, temveč realizirala: novonastavljeno učiteljsko osobje krafkotalo ni dobilo svojih plač in postavljeno je bilo pred dilema, ali naj počuje zastoj, ali pa naj zapusti svoje učiteljsko mesto. Prvo je mogoče le največjim idealistom, ki pa morajo imeti pri tem bogate starše, od katerih lahko žive sedem suhih let; za one pa, ki na tako podporo ne morejo računati, ostane pa odprta samo druga pot: zapustiti svoje učiteljsko mesto in iti s trebihom za kruhom.

Kaj se to pravi, o tem si bo vsak naspravil lahko sam sodbo, če premisli v kakšnem položaju se danes nahaja učiteljsko osobje, ki je ranokar končalo svoj šolski študij. Večina med njimi je izčrpala svoja sredstva in sredstva svojih domačih prav do skrajnosti, veliko med njimi pa se jih je moralo še na vse strani zadolžiti, da so sploh lahko končali preparandijo. Sedaj, ko so bili enkrat nastavljeni, so se oddahnili in upali s stradanjem in skrajnim omejevanjem vseh osebnih izdatkov polagoma poplačati v svrhu študija napravljene dolgove. Sedaj pa naenkrat ta udarec!

V sredo njihovega komaj započete delovanja je udarila vest, da bodo v kratkem odpuščeni, oziroma da za

svoje delo ne bodo dobili plačila in kdor te res škandalozno zveneče vesti ni hotel verjeti, tega je prepričalo suho dejstvo, da je ostal prazen brez plače. Odkod naj plača hrano in stanovanje, katero je po večino moral ostati dolžan, to gospodom okoli in v današnjem režimu gotovo ni delalo nobenih preglavic.

Učiteljsvo štopa z ostalimi državnimi nameščenci vred polagoma v prvo vrsto proletariata — vsaj v kolikor se tiče prejemkov iz državne blagajne. Sedaj pa pride še tako očividno zapostavljanje, da ne rečemo direktno norčevanje iz učiteljskega stanu. Vsak privatni nameščenec dobi z vstopom v kakršnokoli službo gotove pravice napram svojem delodajalcu, med katerimi je absolutno sigurna in neoporečna vsaj pravica na plačilo za storjeno delo. Novonastavljeno učiteljsko osobje pa je bilo od strani režimskih gospodov opano tudi te osnovne pravice vsakega delavnega člana človeške družbe. Njemu se je odrekla celo pravica do že zaslužerega plačila.

Mi režimski gospodi sedaj svetujemo, da učiteljske vsaj za toliko časa zapre, da bo ustvarjena za plačevanje novonastavljenih učiteljev »bidžetarna mogućnost«. Ker štiri leta zrtvovati čas in denar za pripravljajanje na poklic, v katerem potem ne moreš najti kruha, to je tudi od najboljšega in najpožrtvovalnejšega človeka vendar malo preveč zahtevano.

Daleč smo prišli pod sedanjim režimom, da moramo pri občutnem pomankanju učiteljsva nasvetovati zatvoritev njegovega vzgojnega zavoda!

Politične vesti

Svetozar Pribečič v Liki.

Splošno se smatra, da je cela Lika za Sv. Pribečičem. Njegovi zagovorniki trdijo zaradi tega, da v odstranitvi ministra Pribečiča iz vlade še dolgo ne bo odstranjen politik Pribečič iz našega javnega življenja. Tudi pri bodočih skupščinskih volitvah bo odnesel svoje mandate v Liki. Vestni pa, ki prihajajo iz Like in ki opisujejo zadnje agitacijsko potovanje ministra Pribečiča po liških krajih, posebno pa njegovo zborovanje v Petrovem selu, potrjujejo, da se temu politiku imajo tla v lastnem volilnem okraju. Značilen dokaz rastočega nezaupanja Like namram Pribečiču je tudi originalno demagoški začetek govora v Petrovem selu in ki se glasi:

»Narod! Čul sem, da vas je zadela velika nesreča, slaba letina in da vam preti nevarnost lakote. Pa sem radi tega prišel, da vidim ali je to istina in da se vam skoro ponudi pomoč. Kakor vidim je to resnica, zato je vam bom zanesljivo pomagal, pa naj si bo kakorkoli.« Radič pa začena v imenu očeta, sina in sv. duha ali hvaljen bodi Jezus Kristus, končno sta ta dva enaka našina.

Srbska šola v Zagrebu ali šovinistična kronika.

V Zagrebu obstoja poleg srbske cerkvene občine še srbska osnovna šola. Nedavno je namestnik Demetrovič odredil, da se iz šolskega pečata črta ime srbska šola in stavi na njeno mesto narodna osnovna šola. Proti temu je nastal velikokršbki šovinistični list »Srbija«, nazivajoč počete pokrajinskega namestnika ataka zagrebških jugoslovancev na »srbske svetinje« v Zagrebu. »Srbija« pravi dalje, da se je zagrebških Srbov polastilo silno vznemirjenje, da so vloženi pratesti in storjeni koraki, da se srbski interesi zaščitijo. »Ako je cena za jedinstvo uničenje srbskega imena, tedaj hočemo takega jedinstva! To naj vedo naši Jugoslovanci.« Brez komentarja!

Igračkanje ogrskih legitimistov.

»Magyar Orszag« poroča: V soboto opoldne je prišel grof Albert Apponyi v spremstvu dveh gospodov k ministru grofu Kunu Klebelsbergu, ki zastopa ministrskega predsednika, in mu je naznanil, da smatrajo legitimisti madžarski prestol, ki je izpraznjen vsled smrti kralja Karla, še vedno za zaseden navzlic zakonu o detronizaciji. Z ozirom na to, ker se prestolonaslednik Oton

Sloviti zgodovinski roman
M. ZEVACA
„Kraljevi vitez“
(508 strani)
je izšel krasno vezan oba dela skupaj in stane
Din 40.—
Naročila sprejema
Zvezna knjigarna,
Ljubljana
Marilyn trg št. 8.

Dnevne vesti.

— Lep vzgled. Sekcija sarajevskega novinarskega združenja se je svojčas obrnila na vse večje žage, da ji naklonijo za njene člane drva za kurjavo. — Pred kratkim je obvestila sekcijo tvrdka Feltrineli iz Sjetline, da odstopi sekciji vagon drv. Upamo, da bo našel ta posnemanja vreden čin odmev pri vseh podjetjih.

— II. mednarodni sociološki kongres se je otvoril na Dunaju dne 1. oktobra. Na kongresu je zastopanih 25 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

— Telefonski imenik za Slovenijo. Direkcija pošte in telegrafa je izdala novi imenik telefonskih naročnikov in telefonskih uradov v Sloveniji, ter ga odda zainteresentom proti plačilu nabavnih stroškov t. j. 7 Din za izd. v Ljubljani in Mariboru ga prodajata tamonjši glavni pošti. Nadalje ga prodajajo pošte Bled, Celje, Kranj, Ljutomer, Murška Sobota, Ptuj in Trzin. Interesenti v drugih krajih naj naroče imenik karavnost pri ekonomatu direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani.

— Prošnja »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Našim šolam v obmejnih krajih, zlasti na severni meji primanjkuje šolskih in učiteljskih knjižnic. Znano je, da so za časa Avstrije po teli krajih pretiskale na naše šolstvo vse mogoče sile, da bi čimprej potujile naš rod. Na te kraje so se nameščali nemški učitelji, ki niso že po svoji morali prav ničesar storili v prid slovenski stvari. Zato tudi ne najdemo na vseh teh šolah skoraj prav nikakih slovenskih knjig bodisi za učence, kakor tudi za učitelje. Še bolj žalostno pa je v tem oziru v Prekmurju. Na Družbo prihajajo dan za dnem prošnje za slovenske knjige. Družba je ustregla kolikor je mogla, po čem si je zaloga knjig. Vse rodoljubno občinstvo prosimo: Pogledite doma po svojih omarah, v podstrešju in vsepovsod, kjer imate kaj knjig, ki jih ne rabite, zberite jih in pošljite jih na pisarno Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljano. Da se na poštnini prihrani, skušajte jih oddati o priliki osebno ali po kakem žnancu. Če pa to ni mogoče, pošljite jih po pošti. Tozadevni stroški se vam na željo povrnejo. V imenu naše mladine Vas prosimo, uvažujte našo prošnjo.

— Nemci kupujejo naše gozdove. V Gradcu v Beli krajini kupuje neki češki Nemec Joseph Hoffmann največji kompleks Lastovih gozdov v Belikrajini. Kupna pogodba med Hoffmannom in sedanjim posestnikom — ki je tudi Nemec — Kühnelom je bila sklenjena že pred 4 meseci. Kakor smo informirani je okrožni urad za agrarno reformo v Ljubljani — kot prva inštanca — to pogodbo razveljavil kot nepravilno in neupolno. Posestvo spada radi obsežnosti pod agrarno reformo. G. Hoffmannu ni preostajalo drugega, kakor da je hotel skleniti s posestnikom drugo pogodbo, katere pa slednji ni več hotel podpisati, ker je bila kupna cena določena pod ceno fiktivne vrednosti. Hoffmann je nato 83 letnemu starcu podpisal pogodbo izsilil z različnimi pripovedkami, da bo vsled strogih odredb agrarne reforme še to izgubil kar ima in bo dobil komaj par milijonov za vse skupaj. Čujemo, da tožji vsled tega Kubnel Hoffmanna in njegovega zakonika. Opozoriti moramo še, da je znal Hoffmann javnosti natveziti, da kupuje gozdove za premogokopno družbo »Bela Krajina« v Črnomlju, kar pa ni resnica, ker je moral Hoffmann to družbo radi nesposobnosti zapustiti. Hoffmann kupuje belokranjske gozdove samo v špekulacijske svrhe. O narodnosti Hoffmanna je bolje, da ne pišemo. Opozorjamo samo, da so že nekateri časopisi poročali, kako je v Črnomlju psoval naše ljudi z »Windische Hundes«. Opozorjamo g. ministra za agrarno reformo, da vlada vsled tega med belokranjskim ljudstvom veliko razburjenje. Nismo proti prodaji gozdov, toda gozdove naj dobi v roke naše ljudstvo, ne pa razni židovi, ki stoje za Hoffmannom.

— Umrla je na Vrhniki gospa Ana Jurca roj. Jesenovec, v 71. letu starosti. Pogreb je danes popoldne ob 3. uri. Naj v miru počiva!

— Napad in težka poškodba. Pri posestniku Mihaelu Kušarju v Podutiku je 28. septembra zvečer Jožef Selan, lovski čuvaj iz Zupž kahal zganje. Po zno počel je šel spat na sviši in tam ga je napadel neznan možki in ga začel obdelavati z nožem in z ročico od voza. Začel se je obupen boj na življenje in smrt. Selanu se je slednjič posrečilo pahniti lopova iz sviši, sam pa se je do smrti zdelan zgrudil v mrvo. Imel je 21 ran. Njegovo stanje je zelo nevarno. O napadalcu ni sledu.

— Nesreča v rudniku. V nekem rudniku v Kaliforniji je izbruhnil požar, ki je povzročil, da se je zasil rovar, 47 rudarjev se je zadržalo vsled ogljenih plinov.

— V znaku bede. V Berlinu je Marjeta Zorn usmrtila sebe in svojo petletno hčerko, ker se na noben način ni mogla preživljati.

— Ravno o pravem času. Lunenburgsko porotno sodišče je obsodilo na smrt nekega zločinca Müllerja. Njegova prošnja za pomilostitev je bila odklonjena. Tik pred usmrtnitvijo pa se mu je posrečilo, da je v celici izpodkopal zid in jo popihal.

— Roparski napad. Te dni je napadlo 5 zakrinkanih razbojnikov Nikolo Sokoloviča in njegove tovariše, ki so bili zaposleni v opekarni pri Kruševacu. Oropali so jih 12.000 Din. Orožništvo se je posrečilo, razbojnike aretovati.

— Krvav spopad z uporniki v Črni gori. V noči od 25. na 26. p. m. se je spopadla neka patrulja z skupino upornikov, ki jih je vodil poznani razbojnik Gjorgje Kustudič. Upornikom se je posrečilo po daljšem boju izginiti v megli. Na bojišču je obležal 1 mrtvec.

— V Savo je skočila v Zagrebu v nedeljo z železniškega mosta neka deklica. V jopi, ki jo je nesrečnica pred skokom odvrгла, so našli listek z naslovom nekega stanovanja, v katerem pa je policija našla samo neko prostitutko, ki ni hotela ničesar vedeti o kakem stanovalcu. Policija poizveduje dalje.

— Zločin 11-letne matere. Jeka Crkvevačka je poročila v starosti 11 let in 10 mesecev dete, čigar oče je bil težak Nikola Živič, ki tudi še ni dopolnil 16. leta. Zakopala sta dete v zemljo blizu hiše, vendar se je za zločin kmalu izvedelo. Z ozirom na njuno mladoštvo sta bila obojerna pred novosadsko poroto Živič na 2 leti in 3 mesece, Crkvevačka pa na 1 mesec zapora.

— Nepoštena uslužbenka. V Celju je uslužbenka Marija Kralj pokradla svojemu gospodarju iz zlatarske trgovine več briljantov, zlatnine in nekaj zlatega denarja, v skupni vrednosti 100.000 kron. Kraljeva je potem z ukradenimi stvarmi odstopovala v Gradec in jih tam skušala spraviti v denar. Pri prodaji pa je imela smolo. Tamkajšnja policija jo je aretirala in izročila sodišču. Nadalje je bil aretiran tudi njein brat Ivan, ker je na sumu, da je soudeležen pri tatvini.

— Konjski prijatelj. Jernej Pušanc, hlapec pri Matiji Kodela na Glincah je iz svojega ležišča v hlevu zapazil, kako neki neznan lopov oprežno odvezuje gospodarjevega konja. Hlapec je urno skočil na noge in zgrabil lopova za vrat. Po hudi borbi se je tatu posrečilo, da je ušel, izgubil pa je v hlevu svojo poselsko knjižico, glasečo se na ime Ivan Gričar.

— Moderna vlomilska tolpa. V Berlinu so te dni aretirali vlomilsko tolpo, ki je oropala preko 15 največjih berlinskih konfekcijskih trgovin na zelo predrzen način. Preko starih sosednih hiš so prišli na streho trgovine, jo odkrili in se spustili z vrvmi v poslovne lokale. Na isti način so odnesli oropano blago. Podjetja so oškodovana za milijone. Sedaj je policija napravila konec njihovemu »delovanju«.

— Komunistični Monte Carlo. Moskovski Sovjet je dal nekemu privatnemu podjetju v najem vrt »Criminago« kot kazino, ki ga je najemnik preuredil v pravi Monte Carlo, kjer igrajo vse hazardne igre. Moskovski Sovjet je na vse očitke, da to dopušča odgovoril, da je le na ta način mogoče spraviti v red moskovski proračun, ker plača najemnik nekaj trilionov rubljev najemnine.

— V Evnem kostumu. V nedeljo okrog 1. ure popoldne se je opotekala po Tkalcicevem trgu neka ženska v popolnem Evnem kostumu, kar je seveda vzbudilo veliko senzacijo. Mimoideci so Evo spravili v vežo neke hiše in došli redar jo je spravil v pomočjo nekega kočijaža v paradiz na policiji.

Ljubljana.

— Smrtina kosa. Umrl je v nedeljo zvečer po dolgem bolehanju kanonik g. dr. Josip Gruden. Pokojnik je bil nabobražen in delaven mož. Svoje spise je priobčeval v raznih znanstvenih revijah. Pogreb je bil včeraj. — Blag mu spomin!

— Umrl je po kratki mučni bolezni g. Jurij Cezar, član I. ljublj. postreščkov. Zapuščca ženo in pet nepreskrbljenih otrok. Blag mu spomin.

— Pobeg iz Rokodelskega doma v Ljubljani je pobegnil neki 13letni deček. Obleden je v sive ali rjave hlače in ogrinj iz rjavo pelgrino. Kdor bi kaj vedel o njem, se prosí, naznaniti Alojziju Zrimšek, Hrenova ul. 17.

— Tatvina kolesa. Dne 1. t. m. je bilo Josipu Severju ukradeno izpred gostilne pri »Levu« na Gosposvetski cesti 4000 kron vredno kolo.

— Policijske vesti. Ivanki Lukežič na Glincah št. 11 je bilo ukradenih par ženskih čevljev. — Ivani Bizjan je bil z mekarskega vozička, katerega je pustila pred nunsko cerkvijo ukraden rdeče pisan prt, vreden 500 kron. — V noči od 28. na 29. sept. je neznan tat ukradel gostilničarju Sadniku v Batkovi vasi 2 namizna prta.

— Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 24. do 30. sept. t. l. je bilo v Ljubljani rojenih 29, umrlih 18 oseb, od teh 6 tujecev. Vzrok smrti: 2 jetika,

1 pljučnica, 1 dušljivi kašel, 1 trebušni legar, 1 otročiska vročica, 1 zastrupljenje rane, 2 možganska kap, 2 srčna hiba, 1 rak, naravnih smrtnih vzroki 7. Naznanjene nalezljive bolezni: 1 škrlatica, 1 trebušni legar, 3 griža, 1 dušljivi kašel in 1 otročiska vročica.

— Cirkus Henry. Uprava cirkusa odpotuje v Berlin po nove atrakcije, kakršnih v Ljubljani še ni bilo videti. O resničnosti se publika lahko prepriča. Program se naknadno objavi! Največje senzacije v Evropi!

— Trgatev. — Mladinsko društvo »Mladost« v Trnovem priredi v nedeljo 8. t. m. svojo prvo vinskó trgatev. Vabijo se prijatelji društva posebno pa Trnovčani.

Maribor.

Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in za meščanske šole pred državno izpaševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljskišču) se prično dne 3. novembra 1922 ob osmih zjutraj. Prošnje, ki naj bodo pisane na celi polji, naj se vpošljejo pravočasno potom okrajnih šolskih svetov, da bodo do 25. oktobra t. l. v rokah izpaševalne komisije. Odgovor na prošnjo dōbe le oni kandidati in kandidatinje, ki k izpitu ne bodo pripuščeni.

Ptuj.

Dopisniku »Tabora«. Tukajšnji dopisnik »Tabora« me je v štev. 222 nesramno napadel. V odgovor navajam le sledeče: 1. Nikdar se nisem vdnjal demokratom, ki torej niso imeli povoda mi izkazovati milosti pri volitvi podžupana; če so pa to storili — ni to moja briga in so najbrž sodili o meni pravičnejše kot dopisnik »Tabora«. 2. Očitek, da sem se pripepel šele po vojni v Ptuj, je laž, ker se tukajšen domačin iz najbližje Ptuske okolice ter mi je bil Ptuj poznan osebno že takrat, ko še dopisnik o Ptuj ni vedel ni. 3. Kar se tiče vseh očitkov navedenega dopisa v stanovanjskih zadevah, opozarjam dopisnika samo, da je bil sam več let predsednik večih stanov, oblasti v Ptuj in da je bil kot tak ravno on tisti, ki je svoječasno pripomogel svojemu bratu, o katerem piše v dopisu »proti obstoječim določbam stan. naredbe« preureditve stanovanjskih prostorov v obratje. Kot večletnemu prisledniku stan. oblasti mu mora biti gotovo znan § 17 pravilnika, kateri to izrecno prepoveduje. Ako pa se je to že zgodilo, opozarjam današnje stan. oblastvo mestnega magistrata na člen 21, točko 5 obstoječee stan. naredbe, ter javno pozivam stan. oblastvo, da to pogreško popravi, ter da pri vedno huje rastoči stanovanjski bedi, te prostore v smislu citiranega člena ponovno dodeli kot stanovanje ter tako ugodi zakonitimi predpisom. Prostorji so bili preurejeni šele leta 1920-4. Omenjam, da še do danes ni bila po stan. oblastvu nobena soba nakazana Kraj. organizaciji NSS v Ptuj, tudi ne za časa mojega predsedstva; pač pa je gostilničar dovolil souporabo ene sobe lokala stranki in to le za gotove ure v tednu, kar ne spada pod kompetenco stanovanjske oblasti. Ako pa mi dopisnik dokaže le en protizakonit, protisočeljen, nepravilčen čin v mojem uradnem poslovanju, je na razpolago II. inštanca stan. oblasti v Ljubljani, eventualno tudi sodnija. Slednjič še opozarjam dopisnika »Tabora«, da odgovarjam za naprej, kar sem že enkrat javno omenil, le na dopise podpisane z polnim podpisom ter smatram vsak očitek, ki si ga dopisnik ne upa podpisati za podel, zahrbtno, nečasten in umazan napad. Končno še omenjam, da nisem dopisnik niti »Nove Prayde«, niti »Jugoslavije«, (slednje radevolje potrjajmo. Op. uredn.), ter da nisem pšec članka o mizarju Sagadinu v »Novi Pravdi« in sploh nisem z istim člankom v nobeni zvezi. Če pa želi g. dopisnik »Tabora« imeti še kako pojasnilo od mene — ali če želi mogoče boja — potem pa le na plan in ne zahrbtno za kreme in kulise. — Anton Blažek, podžupan.

— Instrumentalni ponk na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani se prične v četrtek dne 5. t. m. ob 2. popoldne. Poučevali se bodo sledeči instrumenti: Flauta, klarinet, pozavna, rog, trombeta. Članci naj se zberó točno ob 2. pop. v sobi št. 6 v postopju Glasbene Matice, Vegova ulica št. 7. I. Za omenjene instrumente se lahko priglasijo še novi gojenci. — Ravateljstvo.

Peyski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Danes, v sredo dne 4. t. m. skupna pevska vaja za koncertni nastop dne 16. okt. t. l. Vsi in polnoštevno! — Odbor.

Javna produkcija pevske šole prof. dr. Pavla Kozine. Vsako vestno delo naj javnosti predloži svoj letni obračun; zato priredi prof. dr. Kozina tudi letos javno produkcijo svojih zrelejših učenčev, da dokaže javnosti napredek enega leta. Produkcija se vrši v petek 6. t. m. v dvorani filharmoničnega društva. Začetek točno ob 8. Vstopnina prostá.

Književnost in umetnost.

Večer dramatičnih plesov. V soboto 7. oktobra priredi gđc. Valerija Kratinova v Filharmonični dvorani večer dramatičnih plesov. Gđc. Valerija Kratinova je voditeljica svetovnoznane plesne in ritmične šole J. Dalrosa v Hellerau. Njene jugoslovanske učenke so jo naprosile, da poseti tudi Jugoslavijo. Danes nastopi v Beogradu, odkoder prispe v Ljubljano. Posebnost njegove sporeda so plesi brez glasbe. Radi te novitete za Ljubljano vzbuja njen nastop splošno zanimanje.

»Zalostne roke.« Zbirka pesmi. Zložil Anton Vodnik. Cena broš. zvezka 10 Din. Dobiva se po vseh knjigarnah. Knjižico, ki obseja 30 različnih pesmi, toplo priporočamo.

Emil Adamičevi ženski dvospevi s spremljevanjem klavirja, katere je založilo peysko društvo »Ljubljanski Zvon«, bodo v kratkem dotiskani. Vsebinska: 1. Solnce sije, zeleni livada, 2. Kje si dragi, da te ni, 3. Poj petelin, zoro mi naznani, 4. Dragemu so se očli skalle in 5. Zgodaj vstala mlada je devojka. Besedila teh prelepih skladb so vzeta iz Cv. Golarjevega »Pisanega polja« (iz bosanskega perivoja). — Naročila na izdajo sprejema že sedaj peysko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, Narodni dom, I. Društvo napravora kot prihodnje izdajo skladb založit 12 moških in mešanjih zborov skladatelj Janka Ravnika, Emila Adamiča in Josipa Pavčiča. Naslovno stran je naslikal akad. slikar in skladatelj g. Saša Šantl.

Maia Pesmarica se je pevcem tako priljubila, da so nekateri zvezki že popolnoma pošli in bo treba oskrbeti ponatis. V 12. številki je natisnjen priljubljeni E. Adamičev zbor »Vasovalec«, prihodnji zvezek pa prinese A. Lebanova »Podkornico«.

— ne bi bil mōgel nihče bolje podati. Od nekaj pa se pri nas niso posrečile ljudske scene. Tudi sedaj ne. Ti ljudje na odru niso naši kmetje in tudi naši pijanci ne. To so podobe iz Sent-peterskega predmestja, Mestnega loga in Petercove žganjarne. Gregorin se je v županu odlično premagoval zaiti v te vode in sebi na škodo. M. Danilova je podala nekoliko koketno cvetličarko — o županovi hčerki polni vedre in čvrste narave ni bilo čuti dosti.

Pa te malenkosti bodo izostale. — Delo našega velikega spoznavalca pa bo ostalo, ostale v njem najtiše besede, ki jih je govoril slovenski človek o našem bistvu in zlu... —a.

Premijera senzacijone drame R. U. R. se vrši danes, v sredo dne 4. okt. ob osmi uri zvečer. Drama, ki je oprēmljena s popolnoma originalnimi kulisami in pohištvom, ter zasedena z najboljšimi dramskimi močmi, se dogaja v daljni bodočnosti — v žavodju, kjer izdelujejo žive ljudi. Dejanje je vseskozi napeto, nenavadno in učinkovito.

Zdenka Mirka Greguričeva, ki bo v pōndeljek, 9. oktobra koncertirala v Ljubljani je mladostno dramatična pevka s koloraturo. Naštudirane ima razne glavne partije v operah Faust, Butterflj, Trubadur, Boheme, Lohengrin itd. Na vzporednu njenega koncerta bodo zastopani s svojimi skladbami skladatelji Konjović, Hatze, Vilhar, Zajc, dr. Schwab in Bajič izmed domačin, med tujimi Saint Saens, Puccini, Mozart in Gounod z opernimi arljami. — Ker je bilo v kritiki g. dr. Schwaba, ki smo je prinesli v soboto, tudi rečeno, da bo »Glasbena Matica« dvignila go. Greguričevó iz nepoznanosti, pripominjamo izrecno, da ga Greguričeva nikakor ni začetnica, kakor bi se to ev. dalo sklepati iz citiranega stavka. Ga Greguričeva je, kakor smo že poročali, opetovano dajala koncerte na Hrvaškem, le zadnji čas si je bilo to vsled omožitve onemogočeno. Pač pa še ni nastopila v Slovehiji in bo njen pōndeljkov koncert prvi nastop pred našo publiko.

Instrumentalni ponk na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani se prične v četrtek dne 5. t. m. ob 2. popoldne. Poučevali se bodo sledeči instrumenti: Flauta, klarinet, pozavna, rog, trombeta. Članci naj se zberó točno ob 2. pop. v sobi št. 6 v postopju Glasbene Matice, Vegova ulica št. 7. I. Za omenjene instrumente se lahko priglasijo še novi gojenci. — Ravateljstvo.

Peyski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Danes, v sredo dne 4. t. m. skupna pevska vaja za koncertni nastop dne 16. okt. t. l. Vsi in polnoštevno! — Odbor.

Javna produkcija pevske šole prof. dr. Pavla Kozine. Vsako vestno delo naj javnosti predloži svoj letni obračun; zato priredi prof. dr. Kozina tudi letos javno produkcijo svojih zrelejših učenčev, da dokaže javnosti napredek enega leta. Produkcija se vrši v petek 6. t. m. v dvorani filharmoničnega društva. Začetek točno ob 8. Vstopnina prostá.

— ne bi bil mōgel nihče bolje podati. Od nekaj pa se pri nas niso posrečile ljudske scene. Tudi sedaj ne. Ti ljudje na odru niso naši kmetje in tudi naši pijanci ne. To so podobe iz Sent-peterskega predmestja, Mestnega loga in Petercove žganjarne. Gregorin se je v županu odlično premagoval zaiti v te vode in sebi na škodo. M. Danilova je podala nekoliko koketno cvetličarko — o županovi hčerki polni vedre in čvrste narave ni bilo čuti dosti.

Društvene vesti.

Družba sv. Cirila in Metoda svojih podružnicam. Veliko je še C. M. podružnic od katerih še do danes nismo prejeli ne izkazov odborov, niti računa. Vse tiste prosimo in opominjamo, da skličejo občne zbere, izvolijo odbore in poberejo še pred zaključkom leta članarino. Poučene so po večini vse naše podružnice o velikem pomenu, ki ga ima naša družba, ter tudi o ogromnem delu, ki ga vrši. Zato pričakujemo z vso zanesljivostjo, da bodo podružnice zopet pričele plodonosno delovati v korist in blaginjo našega celokupnega naroda. Družba apelira na narodno zavest in rodoljubno požrtvovalnost vsega narodnega občinstva. Dela je mnogo, delavci kje ste?

— J. N. A. D. »Jadran« javlja svojim članom, da bo gospodarska zadruga J. N. A. D. »Jadran« otvorila menzo v Akademskem kolegiju v Ljubljani, okoli 20. oktobra t. l. Vsak tuvarji mora plačati celo hrano, ki bo stala okrog K 38 dnevno. Rok za vlaganje prošelj za sprejem v Akademski kolegij je določen do 10. oktobra t. l. Glede vlaganja prošelj za štipendije univerze še nima nobenega navodila, upamo pa, da se v najkrajšem času zgodi. Višina štipendij je normirana na 200 Din mesečno, višina podpor je še negotova. Štipendije in podpore dobijo dijaki, katerih roditelji ne plačajo več nego Din 30 neposrednega davka ter ustrezajo študijskim zahtevam. Vse potrebne listine za priloge naj prinesejo tovariši s seboj k inskripciji. Glede vseh natanjšosti se obrnite direktno na »Jadran«, Tomanova ulica 3. — Odbor.

Mladinsko društvo »Mladost« v Trnovem priredi v petek, dne 6. t. m. svoj tretji prijateljski večer z običajnim predavanjem.

SVENGALI.

Za zdravnike, sodnike, advokate, ljudske govornike in politike, za vse bi morale biti Svengalijeve produkcije — če že rabi ta izraz — silni pripomoček spoznavanja pojavov, ki so jim priča vsaki dan po svojem poklicu.

Ob Svengalijevih poizkusih spoznavš bistvo in moč tiše sile, ki je izvor vseh dogodkov svetovne zgodovine. Ob Svengalijevih poizkusih postane ta nevidna sila — sugestija — nekako vidna, slediš jih od početkov do efekta, od elementa do elementa, do sinteze.

Naenkrat ti je jasno, kako so se mogli izvršiti zločini, ki so zabeleženi v Pitavalu; kako se je pripravil umor na baronici Vivante na Dunaju, ki je bil rezultat dolgodobne sugestije barončinega sodnika Davita na morlica Frankeja. Proslula obramba Frankejevega zagovornika dr. Pressburgerja se da dobro razumeti, če si opazoval Svengalija pri delu.

Povdarjamo, za človeka, katerega vodi poklic k problemom, ki so združeni s Svengalijevimi podukeljami, so bila Svengalijeva izvajanja ne samo interesantna, temveč tudi silno instruktivna. Svengali pa ne izvajajo svojih poizkusov samo pred množico, kjer je kontrola težka in sugestija lažja. On se tudi kritičnih oči, ljudt brez predsodkov, ne ogiba.

Minulo soboto je Svengali kazal svoje zmōžnosti v ožjem krogu in sticer na praktičnem zdravniku, ki stoji na zelo odgovornem mestu. Na njem je v svrhu neposredne kontrole in v svrhu analize vršil poizkuse iz sugestije, ki so se nad vse sijajno obnesli, posebno sijajno še zato, ker so bili vsi pojavi takoj na mestu objašnjevani s strani »media« samega.

Nad vse prapantno so bili dalje njegovi poizkusi iz telepatije. Igra se je v luksurjozni sobi skrila v sredo cvetice, katerih je bila polna vaza. Z zavezanimi očmi je našel Svengali z medijem, ki zajamčuje popolno kritičnost (po poklicu odvetnik), tekoni par minut iglo. Z istim medijem je našel med par sto knjigami, določeno knjigo, po nedolgem listanju določeno stran in prebral določene besede.

Vtis vseh teh poizkusov je bil velik. Toda Svengali se ob splošnem začudenju kritičnih ljudi ne prevzame, ne stopa v tajnostvenost, temveč objasnjuje svojo moč z voljo in vztrajnostjo. Svojo sposobnost čitanja misli pa s Helmholtzovim izrekom, da ima vsak duševni pojav svoj fizični korelat.

Sodba udeležencem omenjenega zašebnega večera je bila, da je Svengali potentca, ki ga diči resnost, in da so njegove sposobnosti, kakor čudovite, vendar resnične. Dr. Č.

SVILA.
modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače
naiceneje pri:
A. Sinkovic nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

